

Bài 43. DÂN CƯ, XÃ HỘI TRUNG VÀ NAM MĨ

I – MỤC TIÊU BÀI HỌC

HS cần :

- Hiểu rõ quá trình thuộc địa trong quá khứ ở Trung và Nam Mĩ.
- Nắm vững đặc điểm dân cư Trung và Nam Mĩ.
- Hiểu rõ Trung và Nam Mĩ nằm trong sự kiểm soát của Hoa Kỳ và sự độc lập của Cu-ba.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

HS xác định được :

- Quá trình thuộc địa trong quá khứ của Trung và Nam Mĩ. Trung và Nam Mĩ từng là thuộc địa của các đế quốc thực dân, thông qua việc phân tích lược đồ Trung và Nam Mĩ trước năm 1990.
- Sự phân bố dân cư không đồng đều ở Trung và Nam Mĩ, thông qua việc phân tích lược đồ các nước Trung và Nam Mĩ.

- Sự hình thành nhóm người lai và nền văn hoá Mĩ latinh.
- Sự độc lập của Cu-ba. Vị trí địa lí của Cu-ba đối với Hoa Kỳ và các nước Trung và Nam Mĩ thông qua việc phân tích lược đồ Trung và Nam Mĩ.

III – CÁC PHƯƠNG TIỆN DẠY HỌC CẦN THIẾT

- Bản đồ Tự nhiên Trung và Nam Mĩ.
- Lược đồ các đô thị châu Mĩ.
- Một số hình ảnh về văn hoá và tôn giáo của các nước Trung và Nam Mĩ.

IV – GỢI Ý TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC BÀI MỚI

1. Lời giới thiệu

Trong bài "Xã hội Trung và Nam Mĩ", HS cần nhận thức được quá trình giải phóng dân tộc của Trung và Nam Mĩ, nhưng vẫn không giúp được các quốc gia này thoát khỏi sự lệ thuộc kinh tế vào Hoa Kỳ. Sự hình thành các dân tộc ở Trung và Nam Mĩ gắn liền với sự hình thành các chủng tộc người lai và nền văn hoá Mĩ Latinh, tạo điều kiện cho các quốc gia này xoá bỏ tẻ phân biệt chủng tộc vẫn còn tàn dư ở Bắc Mĩ, Nam Phi.

Thông qua việc phân tích lược đồ sự phân bố dân cư và đô thị châu Mĩ, HS vừa rèn luyện kĩ năng so sánh – đối chiếu trên lược đồ, vừa nhận thức được những khác biệt trong phân bố dân cư ở Trung và Nam Mĩ với phân bố dân cư ở Bắc Mĩ.

2. Gợi ý tiến trình bài học

GV có thể sử dụng phương pháp thảo luận nhóm hoặc phương pháp tự nghiên cứu cá nhân trong thời gian 5 – 10 phút. GV yêu cầu HS dựa vào lược đồ 43.1, trả lời các câu hỏi của SGK.

a) Quá trình giải phóng dân tộc ở Trung và Nam Mĩ

GV tổ chức cho HS nghiên cứu nội dung SGK. HS dựa vào kiến thức phần một của bài học để hiểu 4 thời kì lịch sử của Trung và Nam Mĩ.

- Trước năm 1492 : người Anh-điêng sinh sống ở Trung và Nam Mĩ.
- Từ năm 1492 đến thế kỉ XVI : người Tây Ban Nha, Bồ Đào Nha, Anh, Hà Lan xâm nhập vùng đất này, mua người nô lệ da đen từ châu Phi chuyển sang.

- Quá trình đô thị hoá ở Bắc Mĩ gắn liền với quá trình công nghiệp hoá.
- Quá trình đô thị hoá ở Trung và Nam Mĩ diễn ra với tốc độ nhanh trong khi kinh tế còn chậm phát triển.

– Từ thế kỉ XVI đến thế kỉ XIX : thực dân Tây Ban Nha, Bồ Đào Nha xâm chiếm Trung và Nam Mĩ.

– Từ đầu thế kỉ XIX, các nước Trung và Nam Mĩ bắt đầu giành được độc lập.

b) Phân bố dân cư ở Trung và Nam Mĩ

Quan sát lược đồ 43.1, HS có thể rút ra các nhận xét sau :

– Dân cư Trung và Nam Mĩ phân bố không đều : tập trung ở vùng cửa sông, vùng ven biển.

– Trung và Nam Mĩ có nhiều đô thị ven biển, đặc biệt có các siêu đô thị : Mê-hi-cô Xi-ti, Ri-ô đê Gia-nê-rô, Bu-ê-nôt Ai-ret, Xan-ti-a-gô v.v...

– Tình hình phân bố dân cư này có nét tương tự như sự phân bố dân cư ở Bắc Mĩ, nhưng lại khác biệt ở hai điểm nổi bật sau :

+ Dân cư Trung và Nam Mĩ phân bố trên mạch núi An-đet, trong khi ở hệ thống núi Cooc-đi-e, dân cư phân bố thưa thớt.

+ Dân cư Trung và Nam Mĩ phân bố thưa thớt trên đồng bằng sông A-ma-dôn, trong khi ở Bắc Mĩ dân cư tập trung rất đông đúc ở vùng đồng bằng trung tâm.

GV tổ chức HS thành các nhóm học tập để thảo luận và trả lời các câu hỏi của phần 3 trong SGK.

V – GỢI Ý TRẢ LỜI MỘT SỐ CÂU HỎI KHÓ

Câu hỏi 1. *Quan sát hình 43.1, giải thích sự thưa thớt dân cư ở một số vùng của châu Mĩ.*

– Vùng A : quần đảo phía bắc Ca-na-đa. Khí hậu hàn đới khắc nghiệt, chỉ có người E-xki-mô và người Anh-điêng sinh sống.

– Vùng B : hệ thống núi Cooc-đi-e, chủ yếu là vùng núi và cao nguyên. Khí hậu hoang mạc khắc nghiệt, ít người sinh sống.

– Vùng C : đồng bằng A-ma-dôn, chủ yếu là rừng rậm xích đạo và nhiệt đới. Khí hậu nhiệt đới ẩm, đất đai tương đối màu mỡ, chưa được khai thác hợp lí, ít người sinh sống.

– Vùng D : hoang mạc trên núi cao phía nam hệ thống An-đet. Khí hậu khắc nghiệt và khô hạn, ít người sinh sống.

Câu hỏi 2. *Quá trình đô thị hoá ở Trung và Nam Mĩ khác với ở Bắc Mĩ như thế nào ?*